

ФАКТОРИ, ЩО ОБУМОВЛЮЮТЬ ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

*Власюк О.А., Іщенко Т.Д., Антонік І.І.,
Інститут модернізації змісту освіти,
Науково-методичний центр «Агроосвіта»*

Ключові слова: *практична підготовка, знання, уміння, навички, професійна діяльність.*

Ключевые слова: *практическая подготовка, знания, умения, навыки, профессиональная деятельность.*

Key words: *practical training, knowledge, abilities, skills, professional activity.*

Постановка та стан вивчення проблеми. Національні аграрні ВНЗ, крім наукової, навчальної та господарської діяльності, здійснюють ще дослідницьку та інноваційну, що передбачає реалізацію інноваційних проєктів розроблення, впровадження і виробництва нової високотехнологічної продукції; інтеграцію освіти та науки з виробництвом шляхом створення навчально-науково-виробничих об'єднань (технопарків, бізнес-інкубаторів, кластерів тощо); здійснення разом із галузевою академією наук фундаментальних і прикладних наукових досліджень за визначеними пріоритетними напрямками наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності. Тому обов'язковою складовою забезпечення якості вищої освіти є високий рівень практичної підготовки фахівців, яка спрямована на закріплення знань студентів, отриманих під час теоретичного навчання, набуття і удосконалення умінь, навичок та компетентностей, визначених освітньо-кваліфікаційною характеристикою підготовки фахівців для сільського господарства.

Якісна професійно-практична підготовка студентів вищих навчальних закладів є складовою навчального плану та необхідною передумовою працевлаштування випускників і спрямовується на їх захист від безробіття. Висока конкуренція на ринку праці змушує вищі навчальні заклади розробляти нові механізми співпраці з галузевими підприємствами задля підвищення ефективності навчання. Знання є необхідним, але недостатнім результатом навчання на сучасному етапі розвитку суспільства, оскільки не забезпечує готовність студента до самостійної діяльності. Уміння – це здатність оперувати

знаннями при вирішенні професійних завдань. Тому, рівень підготовки випускника аграрного вищого навчального закладу виявляється в здатності використовувати знання для вирішення виробничих завдань, при чому передбачається не тільки конструювання моделі виробничого процесу, але й управління цією моделлю.

Мета цієї роботи – визначити чинники, що визначають ефективність практичної підготовки фахівців аграрних вищих навчальних закладів.

Викладення основного матеріалу. Процес набуття людиною професійних знань, умінь і навичок не втрачається протягом усього життя, він є багатоаспектним та різнобічним.

Результати вивчення професійної діяльності на виробництві випускників аграрних вищих навчальних закладів свідчать, що вони володіють сучасними професійними знаннями і технологіями виробництва продукції, проте недостатньо підготовлені до реальної практичної діяльності. Молоді фахівці не підготовлені до планування та організації виробничих процесів, не вміють аналізувати виробничо-технологічні ситуації і самостійно приймати ефективні рішення, не завжди виявляють творчий підхід до вирішення традиційних професійних завдань.

Практична підготовка майбутнього фахівця-аграрія здійснюється під впливом різних факторів та умов. На ефективність практичної підготовки студентів найбільш суттєво впливають організація навчального процесу та технологія підготовки фахівців у вищому закладі освіти.

Під змістом практичного навчання сту-

дентів розуміємо обґрунтовану, логічно впорядковану й текстурально зафіксовану в навчальних програмах наукову й технічну інформацію, що має професійну спрямованість і визначає зміст навчальної діяльності науково-педагогічних працівників та студентів для оволодіння професійними знаннями, уміннями і навичками практичної діяльності певного профілю.

Сьогодні, оцінюючи якість підготовки випускників за обсягом і змістом знань та практичних навичок, якими володіє студент аграрного вищого навчального закладу, ми отримуємо відомості лише про потенційні можливості майбутнього фахівця, які не завжди реалізуються на практиці. У такому випадку це спричиняється як особливостями адаптації випускника до змінних умов аграрного виробництва, так і невідповідністю змісту та процесу підготовки фахівця вимогам сьогодення. Тому ми вважаємо рівень якості підготовки фахівців-аграріїв важливим фактором удосконалення освітнього процесу аграрного вищого навчального закладу.

Одним із найважливіших факторів, що впливає на ефективність практичної підготовки студентів, є методи і форми практичного навчання. Під час аналізу форм практичного навчання перш за все необхідно визначитися з поняттям «практичне навчання».

У своєму дослідженні користуємося таким визначенням: практичне навчання – це складова освітнього процесу, яка відображає закономірності, зміст, методи і форми організації з формування умінь і навичок, спрямованих на підготовку студентів до кваліфікованої праці за спеціальністю.

Під методами практичного навчання вчені розуміють «способи діяльності викладачів, майстрів (інструкторів), за допомогою яких формуються уміння і навички в студентів за спеціальністю, а також способи діяльності їх із засвоєння та закріплення професійних умінь і навичок» [3, с.205]. До методів практичного навчання відносимо: бесіду, самостійне спостереження, демонстрування, застосування кейс-методу, ілюстрування, пояснення, самостійну роботу з виробничо-технічною документацією і довідковою літературою, практичний показ, самостійне виконання виробничих завдань, роботу на певній посаді.

Означені форми і методи практичного навчання спрямовані на:

- набуття потрібних знань, умінь і навичок та поєднання їх з практичною діяльністю;
- формування потреби в систематичній

розумовій праці, безперервному навчанні;

- не зупинятись на досягнутому, ставити високі цілі, піднімати свій професійний рівень.

Практична підготовка студента здійснюється на лабораторно-практичних, практичних, імітаційних заняттях, під час навчальної, виробничо-технологічної та переддипломної практик.

Зупинимось на можливостях різновидів практики у формуванні професійних умінь і навичок.

Слід зазначити, що до навчальної практики належить:

- практичне навчання студентів робочих професій;
- навчальна практика з окремих навчальних дисциплін;
- практичне навчання навичок за спеціальністю.

Доцільно зазначити, що залежно від характеру спеціальності навчальна практика проводиться в навчальних, навчально-виробничих майстернях, господарствах, лабораторіях навчального закладу, на підприємствах агропромислового виробництва. Відомо, що ще на етапі становлення вищої освіти підготовка фахівців здійснювалася в поєднанні як теоретичного, так і практичного навчання.

Під час виробничої практики студенти виконують завдання, що сприяють реалізації повної дидактичної мети – підготовці висококваліфікованого фахівця. Такі практики проводяться в господарствах і установах на робочих місцях, які відповідають професійним вимогам. Виконуючи робочий план практики, студенти вчаться у реальних виробничо-технологічних умовах застосовувати знання і вміння, набуті у процесі теоретичного навчання, виконання лабораторно-практичних робіт, навчальних практик.

Важливу роль у підготовці фахівця відіграє виробнича переддипломна практика. Якраз цей вид практики є поєднувальною ланкою між навчально-професійною і виробничою професійною діяльністю майбутнього фахівця [1, с.15].

Завдання проведення переддипломної практики:

- набуття студентами умінь і навичок організаторської роботи на виробництві;
- узагальнення і закріплення професійних умінь та навичок;
- ознайомлення з економікою конкретного виробництва (господарства);
- підбір матеріалів для виконання дипломної роботи (проекта);
- адаптація майбутніх фахівців до змінних

умов (соціальних, виробничо-технологічних) сучасного господарювання на підприємстві;

- подальше формування професійної спрямованості студента, його професійної мотивації;

- вивчення способів організації праці на конкретному підприємстві, у господарстві;

- набуття досвіду роботи на окремих посадах за фахом, мовлення професійного динамічного стереотипу.

На підставі вищевикладеного можна зробити висновок про те, що

на практичну підготовку майбутніх фахівців-аграріїв впливають такі фактори:

- технологія підготовки фахівців в аграрних вищих навчальних закладах;

- професійно-пізнавальний інтерес та професійна спрямованість особистості студента, його ціннісні орієнтації;

- матеріально-технічна база вищого навчального закладу;

- професійна компетентність викладачів;

- пізнавальні та спеціальні (технічні, технологічні тощо) здібності студентів;

- групова навчальна діяльність;

- зміст практичної підготовки майбутнього фахівця;

- оцінювання якості підготовки фахівців-аграріїв;

- форми і методи практичного навчання.

Вищезазначені фактори ефективного практичного навчання перетворюються із можливості в дійсність, якщо реалізувати шляхи удосконалення практичної підготовки, необхідні для отримання на сучасному ринку праці висококваліфікованих фахівців для агропромислового комплексу.

Висновки.

Досліджуючи умови організації фахового навчання в системі вищої освіти для агропромислового комплексу, поняття «зміст навчання» можна відобразити в такому визначенні: зміст навчання в аграрних закладах освіти визначається аграрною політикою держави, рівнем розвитку науки на сучасному етапі і є комплексом системних знань, умінь і навичок спеціаліста для роботи в сільському господарстві.

В найближчі роки в умовах виходу країни з кризи зростатиме потреба у висококваліфікованих спеціалістах. Тому головним завданням вищих навчальних закладів є підготовка конкурентоспроможних спеціалістів, які володіють підприємницькими навичками й умінями працювати творчо й ініціативно.

Список використаних джерел

1. Іщенко Т.Д. Методичні рекомендації щодо проведення практики студентів у вищих навчальних закладах Міністерства аграрної політики України / Т.Д. Іщенко, М.П. Хоменко, С.М. Кравченко. – К : Аграрна освіта, 2010. – 27 с.

2. Рекомендації про проведення практики студентів у вищих навчальних закладах України / Вища школа. – 2013. – № 10. – С. 85–107.

3. Чебукіна В.Ф. Особливості організації практичної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах I–II рівнів акредитації // Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві. – Вип. 3(4). – 2013. – С. 204–211.